

RANOMI

Van Jasper Boks verscheen eveneens
bij Ambo|Anthos *uitgevers*

Expeditie Edith

Meld je aan voor onze nieuwsbrief om op de hoogte te blijven van
de nieuwste boeken van Ambo|Anthos *uitgevers* via
www.amboanthos.nl/nieuwsbrief.

Ranomi Kromowidjojo

RANOMI

GEWONNEN, GESTREDEN
EN BOVENGEKOMEN

Geschreven in samenwerking
met Jasper Boks

Ambo|Anthos
Amsterdam

ISBN 978 90 263 6625 3

© 2024 Ranomi Kromowidjojo

Omslagontwerp DPS Design & Prepress Studio

Omslagillustratie © Joy Hansson

Illustraties binnenwerk © privébezit van

de auteur tenzij anders vermeld

Foto auteur © Joy Hansson

Verspreiding voor België:

Veen Bosch & Keuning uitgevers nv, Antwerpen

OP DE BODEM

ZOMER 2014

Ik staar voor me uit, terwijl in mijn hoofd steeds dezelfde vragen voorbijkomen:

Wat had ik anders moeten doen?

Had ik het echt niet aan kunnen zien komen?

Hoe moet ik nu verder?

Ik zoek naar antwoorden en verklaringen, maar kan ze niet vinden. Gek word ik ervan. Op de bank van mijn appartement in het centrum van Eindhoven voel ik me misselijk van ellende. Eigenlijk moet ik naar buiten, naar de supermarkt, maar ik wil geen mensen onder ogen komen en heb al helemaal geen zin om vrolijkheid te moeten acteren als iemand me groet. Ik heb vannacht amper geslapen, eten krijg ik niet door mijn keel. Ik zucht nog maar eens diep en voel de tranen alweer opkomen.

‘Ik denk dat onze levens te veel verschillen en daarom denk ik dat het op dit moment beter is dat we allebei onze eigen weg gaan bewandelen.’ De woorden waarmee mijn vriend gisteren bij hem thuis aan de keukentafel een einde heeft gemaakt aan onze relatie, echoën nog na in mijn hoofd. Ik werd compleet overvallen door wat hij zei, sindsdien ben ik totaal de weg kwijt.

Twee jaar geleden was alles nog mooi en leuk. Mijn heilige doel – een olympische gouden medaille winnen – had ik bereikt, samen met mijn trainer Jacco Verhaeren. Al op het moment dat ik als zeventienjarige samen met Marleen Veldhuis, Inge Dekker en Femke Heemskerk op het hoogste podium stond na het winnen van de olympische gouden medaille op de 4×100 meter vrije slag estafette, zei ik tegen mezelf: ‘Over vier jaar wil ik dat het Wilhelmus voor mij alleen klinkt.’

Meteen na de Spelen in Peking verhuisde ik naar Eindhoven om dag in dag uit met Jacco samen te kunnen werken. Hij was de man die mij kon helpen mijn droom waar te maken, Jacco had met Inge de Bruijn en Pieter van den Hoogenband immers olympische titels gewonnen. Eerst was het zoeken naar de juiste aanpak voor mij, daarna werd ik steeds wat professioneler en ging ik telkens harder. Beetje bij beetje transformeerde ik in een racemonster. Ik leefde met oogkleppen op, had alleen dat heilige doel, olympisch goud winnen in Londen, voor ogen. Zelfs de diagnose hersenvliesontsteking in 2010 had me niet van de wijs gebracht, hoe bedreigend de situatie ook was geweest. Als een monnik had ik toegeleefd naar de Olympische Spelen van 2012. Ik keerde terug met twee gouden medailles en een zilveren, plus, als bonus, de status van Bekende Nederlander.

Ineens was alles wat ik deed en zei interessant. Alles lag onder een vergrootglas. Als ik ergens kwam werd er achter mijn rug om gefluisterd of er werden stiekem foto's genomen. In de supermarkt werd zelfs gegluurd naar wat ik in mijn winkelkarretje gooide. Als ik op mijn fiets in gedachten verzonken door Eindhoven reed en ik groette niet terug als iemand 'Ranomi' riep, las ik op social media dat ik arrogant was. Ik was publiek bezit geworden, en daar moest ik aan wennen. Uitgerekend in die periode werd ik verliefd op iemand die net als ik in de schijnwerpers stond. In de kranten, op sites en in tv-programma's werd breed uitgemeten dat Nederland met het duo Pieter van den Hoogenband en Ranomi Kromowid-

jojo een ‘gouden koppel’ rijker was.

Pieter was mijn houvast. Hij was immers ook olympisch zwemkampioen, wist hoe het was als je ineens zo bekend bent dat alleen het noemen van een voornaam al volstaat om te weten over wie je het hebt. Hij was de enige die precies begreep wat ik meemaakte na de Spelen in Londen, vertelde zijn ervaringen, gaf me adviezen hoe om te gaan met alles wat ineens op mijn pad kwam.

Tot overmaat van ramp vertelde Jacco mij in november 2012 tijdens een strandwandeling op Curaçao, waar we met enkele olympische sporters waren op uitnodiging voor de jaarlijkse Amstel Curaçao Race, dat hij stopte als zwemcoach om alleen nog als technisch directeur van de zwembond door te gaan. Jacco wist niet of hij het nog op kon brengen om weer vier jaar lang sporters te begeleiden naar de Olympische Spelen. Ik begreep het besluit van Jacco, nam hem niets kwalijk, maar voor mij werd het er niet makkelijker op om een nieuwe olympische cyclus te beginnen, zonder de man die ik blindelings vertrouwde, die ik jarenlang klakkeloos had gevolgd en met wie ik een ongelooflijke klik had. Ik kon nog steeds bij hem aankloppen, vertelde hij, maar hij zou niet meer dagelijks aan de rand van het zwembad staan en zijn luide stem zou niet langer door het bad echoën.

Met het stoppen van Jacco begon de chaos. Marcel Wouda volgde Jacco eind 2012 op als hoofdtrainer in Eindhoven. Aan zijn trainingsprogramma lag het niet, maar de klik die ik met Jacco had, miste ik bij Marcel. Tegen Jacco kon ik alles zeggen, maar als ik tegen Marcel iets zei had ik het gevoel dat ik over mezelf heen moest stappen, was ik bezig met hoe hij dat wat ik ging zeggen op zou vatten.

Ik dropte een bom toen ik in oktober 2013 na dagen van piekeren, malen en opties afwegen aan Marcel vertelde dat ik niet met hem verder wilde. Daarna moest ik het de andere zwemmers uit de trainingsgroep vertellen. Bij sommigen zag ik tranen en bij velen spatte het onbegrip van hun gezicht. Er werd een persconferentie

georganiseerd, want dat hoorde blijkbaar als je als olympisch kampioen ‘zomaar’ je coach aan de kant schuift. Ik had onder Wouda bij de WK in Barcelona goud en twee keer brons gewonnen, terwijl ik veel later met trainen was begonnen. Toch brak ik met Marcel. Ik wist dat er mensen waren die dachten dat het mij naar mijn bol was gestegen, die vonden dat ik me gedroeg als een diva door mijn trainer zomaar aan de kant te zetten.

Ik stelde Christiaan Sloof voor als mijn nieuwe trainer. Met Christiaan kon ik makkelijker praten, met hem kon ik een lolletje maken. Zijn aanstelling zorgde voor een splitsing binnen de groep; sommige zwemmers maakten met mij de overstap naar Christiaan, andere bleven bij Marcel. Weer anderen raakten juist hun coach kwijt door mij. Kortom, er waren een heleboel van mijn collega’s not amused.

Juist in die periode nam Jacco het besluit zijn functie als technisch directeur neer te leggen en met ingang van 1 januari 2014 in te gaan op een aanbieding van de Australische zwembond. Weg was mijn houvast. De rol van Pieter, niet alleen als mijn vriend maar ook als mijn klankbord, werd daardoor nog belangrijker.

Om de puinhoop nog groter te maken, werd in juni 2014 buiten mij om besloten dat Christiaan niet langer mijn coach was. Joop Alberda, de nieuwe technisch directeur die als volleybalcoach in 1996 olympisch goud won met ‘de Lange Mannen’ en niets wist van topzwemmen, bedacht in al zijn wijsheid dat dat beter was. Belachelijk. Er was zoveel chaos om mij heen dat ik besloot de EK langebaan in Berlijn aan me voorbij te laten gaan. Ik had eerst rust nodig om daarna met Patrick Pearson, die door Alberda meteen werd benoemd als opvolger van Christiaan, toe te gaan werken naar de Spelen in Rio van 2016.

En nu, een paar weken later, heeft Pieter me verlaten. Natuurlijk is er een leeftijdsverschil van ruim twaalf jaar tussen ons. En ik weet wel dat het niet altijd makkelijk was om onze levens op elkaar af te

stemmen. Pieter is in 2008 gestopt met zwemmen, is op zoek naar een nieuwe invulling van zijn leven, terwijl ik nog midden in mijn topsportcarrière zit. Ik vind het al lastig genoeg om mijn focus op het zwemmen te houden sinds ik met die twee gouden medailles ben teruggekomen uit Londen, ik moet leren omgaan met mijn nieuwe status in en buiten het zwembad. Dan helpt het niet dat je samenwoont met iemand die voortdurend uitnodigingen voor etentjes, gala's en tv-uitzendingen krijgt en kan doen, laten en eten wat hij wil. Mijn leven bestaat uit rust en regelmaat; op tijd naar bed, gezond eten, geen uitspattingen die mijn trainingen in de weg kunnen staan. Ik vond het lastig als hij weer wegging en ik in mijn eentje achterbleef, terwijl Pieter het tegelijkertijd niet leuk vond dat hij overal in zijn eentje heen moest.

‘Op een dag zul je inzien dat dit ook voor jou beter is,’ zei hij gisteren voordat ik de deur achter me dichttrok om uit zijn leven te verdwijnen. Ik knikte, gewend als ik ben – of was – om naar zijn wijze lessen te luisteren. Maar eigenlijk kan ik het helemaal niet bevatten. Misschien leefden we allebei op onze eigen planeet, maar ik dacht dat de liefde dat zou overwinnen.

Ik weet als geen ander zaken te relativieren, mijn mentale kracht is een van mijn wapens als zwemster. Een belangrijke finale? Daar heb ik juist zin in, dan stijgt ik boven mezelf uit. Dan weet ik precies wat ik moet doen, hou ik me aan het raceplan en aan de technische aanwijzingen die er met de jaren in zijn geslepen. De Ranomi van wie in de media altijd het beeld bestaat dat ze een ijskonijn is, die niet uit het lood is te slaan, ligt nu als een dood vogeltje in haar pyjama op de bank. Geen idee hoe om te gaan met de chaos in mijn leven en in mijn hoofd.

Jacco en Pieter, de mannen op wie ik steunde, zijn ineens allebei weg. Zij hebben sinds mijn zeventiende de route voor mij bepaald. Wat ben ik zonder hen? Wie ben ik zonder hen? Ik voel me zo alleen. Aan de muur zie ik mezelf hangen. In badpak. Ik lach op de ingelijste zwart-witfoto boven de tv. Toen was het leven goed en

mooi. Zal ik ooit weer gelukkig worden? Tranen rollen weer over mijn wangen.

Ik kijk naar de klok boven de bank, de tijd lijkt in slow motion te gaan. Als ik denk dat er een uur voorbij is, blijkt dat in werkelijkheid een kwartier te zijn. Ik wens dat deze dag snel voorbij is, dat dit vreselijke gevoel weggaat.

Ik pak mijn telefoon. Weer een appje. Geen puf en al helemaal geen zin om te antwoorden. Ik raap mezelf bij elkaar. ‘Mam’, staat er bovenaan de lijst met favorieten. De vorige keren legde ik mijn mobiel telkens weer naast me neer. Ik was er nog niet klaar voor om mijn moeder te bellen. Nu haal ik diep adem, sluit mijn ogen en druk op ‘Mam’. Mijn hart klopt in mijn keel als ik de telefoon hoor overgaan.

‘Goeiemorgen,’ hoor ik mijn moeder zeggen vanuit Groningen.

‘Het is uit met Pieter, mam,’ zeg ik meteen.

‘Ach nee,’ zegt mijn moeder.

Mijn stem breekt. Huilend vraag ik: ‘Is het goed als ik naar je toe kom?’

‘Natuurlijk. Ik kan ook naar jou toe komen, hoor.’

‘Nee, ik moet even weg uit Eindhoven en wil de tijd doden. Ik kom naar Sauwerd.’

Als ik heb opgehangen, veeg ik de tranen uit mijn ogen. Ik pak snel wat kleren, dep in de badkamer mijn ogen met koud water en grijp mijn autosleutel. De lift brengt me van de 22ste verdieping, waar mijn appartement zich bevindt, in één klap terug tussen de mensen.

De meesten lopen rond in korte broek en T-shirt. In de straten hangen nog hier en daar oranje vlaggetjes. Het is de herinnering aan het WK voetbal in Brazilië, waar het Nederland van bondscoach Louis van Gaal verrassend derde is geworden, mede dankzij een uitblinkende Arjen Robben uit Bedum, een dorpje op acht kilometer van mijn geboortedorp en de plaats waar ik op mijn vierde mijn zwemdiploma B haalde.

Sauwerd is drie uur rijden vanaf Eindhoven, maar de afstand lijkt vandaag duizend in plaats van 270 kilometer te zijn. Op de radio lijkt elk nummer over mij te gaan. ‘Calm After The Storm’ van The Common Linnets komt voorbij. Normaal luister ik nooit naar de teksten, maar nu komen ze hard binnen. Zoals die van ‘Stay With Me’ van Sam Smith:

*Why am I so emotional
No it's not a good look, gain some self control
Deep down I know this never works
But you can lay with me, so it doesn't hurt
Oh, won't you, stay with me
'Cause you're all I need
This ain't love, it's clear to see
But darling, stay with me*

Eindelijk nader ik Sauwerd, het dorpje met ongeveer 1200 inwoners waar ik groot ben geworden. Ik neem de afslag en rij langs het Ranomi-plantsoen. Een halve minuut later parkeer ik mijn auto voor het rijtjeshuis waar ik ben geboren en opgegroeid. Mijn naam staat nog op het naambordje naast de voordeur, net als die van mijn vier jaar oudere broer Chjanoy. We wonen allebei al jaren niet meer thuis, mijn broer woont in Amsterdam en ik alweer zes jaar in Eindhoven.

Mijn moeder doet de deur open, geeft me een dikke knuffel. In de gang zie ik mezelf in veelvoud stralen en lachen op foto's, op de meeste sta ik in zwempak. Het voelt vertrouwd, maar het is tegelijkertijd confronterend om mezelf te zien in een periode dat het leven zorgeloos was. Aan de muur hangen de oorkondes die ik kreeg toen ik in 2011 en 2012 werd gekozen als Sportvrouw van het Jaar, net als de oorkonde die hoorde bij de prijs van Talent van het Jaar in 2008. Ik ga aan de tafel in de woonkamer zitten, met zicht op de achtertuin. Ik kijk de kamer rond. Naast mij de houtkachel, daar-

naast het dressoir met de tv en daarboven een foto van mij met zwembril op en een van Chjanoy als karateka. Aan de muur boven de deur naar de gang de houten indianenmaskers uit Suriname van mijn vader. Op de vensterbank bij het grote raam met uitzicht op de straat staan beelden die ik heb gekregen. Zoals een Jaap Eden, de trofee die de winnaars bij het Sportgala krijgen uitgereikt, het beeld dat ik kreeg toen ik werd uitgeroepen tot Talent van het Jaar en de Sportstimuleringsprijs 2005.

‘Ik heb al thee gezet,’ zegt mijn moeder. We hebben het rijk alleen, mijn vader is op familiebezoek in Suriname. Mijn moeder staat in de open keuken en begint te huilen. ‘Ik had dit echt niet zien aankomen.’ Ik probeer haar te troosten. Na een omhelzing gaan we aan tafel zitten en begin ik te praten. ‘Ik ben gewend om altijd mijn eigen shit op lossen, maar nu... Alles in mijn leven gaat mis. Het is zo’n puinhoop. Ik weet niet hoe en of ik het kan oplossen en al helemaal niet wie me erbij kan helpen. Dieper dan dit kan ik niet zinken, mam.’

Ik ben in de war, vertel dat ik uit het oog verloren ben wie ik ben en wat ik wil.

‘Je bent altijd zo streng voor jezelf, leeft al jarenlang met oogkleppen op,’ zegt mijn moeder bijna verontschuldigend.

Ik weet dat ze gelijk heeft. Bijna als een robot werkte ik toe naar de Spelen. Ineens was ik olympisch kampioen, had ik bereikt waar ik zo lang naartoe had gewerkt. En toen ik het eenmaal had bereikt, viel ik min of meer in een zwart gat. Jarenlang had ik gedacht dat individueel olympisch goud mij ultiem geluk zou bezorgen. Niets van dat alles. Het leven was niet ineens mooier of meer geslaagd. ‘Ik heb het gevoel dat iedereen naar me kijkt, dat iedereen wat van me wil en verwacht.’

Ik slaak een diepe zucht. ‘Ik heb mijn best gedaan om alles zo goed mogelijk te doen. Ik heb altijd wel mijn eigen keuzes gemaakt, maar ik merk nu pas dat ik altijd heel erg ben beïnvloed door de mensen tegen wie ik opkeek. Ik heb het gevoel dat ik verzuip nu ik

mensen als Jacco en Pieter niet meer om me heen heb. Ik ben onderweg een beetje uit het oog verloren wie ik nu ben en wat ik nu wil. Het voelt alsof ik zonder zwembandjes moet leren zwemmen, niet in het zwembad, maar in het leven. Ik herken mezelf niet meer.'

Mijn moeder laat mijn stortvloed aan woorden over zich heen komen. Ze wil me dolgraag helpen, maar weet niet hoe. Ik zie de radeloosheid in haar ogen. Ik ben al sinds mijn achttiende uit huis. Mijn ouders komen altijd kijken bij wedstrijden, maar hoe het eraan toegaat in de zwemwereld, dat weten zij niet precies. Hoe pijnlijk moet het voor haar zijn om tegenover een dochter van bijna vierentwintig te zitten die diep ongelukkig is.

Eindelijk is het bedtijd. Ik vertel mijn moeder dat voorlopig niemand hoeft te weten dat mijn relatie voorbij is. 'Dan wordt het meteen breed uitgemeten in de media en daar ben ik nog niet klaar voor. Wil je het niet tegen papa zeggen? Dat wil ik zelf doen.'

Mijn moeder knikt. 'Probeer een beetje te slapen, morgen weer een nieuwe dag.'

Ik loop de trap op naar mijn slaapkamer. Op bed ligt het rode kussen met het logo van de Olympische Spelen van 2004 in Athene, een cadeau dat mijn beste vriendin Jeike had meegenomen toen ze daar was. De kamer staat en hangt vol met prijzen en medailles die ik bij elkaar heb gezwommen. Ik ga op bed liggen. Het voelt alsof ik lig opgebaard in mijn eigen museum.

PIONIEREN

2004-2005

Ik vind hem een beetje eng. Hij is lang, kaal, en kijkt bloedserieus. Daarnaast is Marcel Wouda de bondscoach van de kernploeg jeugd van de zwembond en heeft hij als specialist op de wisselslag natuurlijk wel wat betekend. Ik merk dat mijn trainer Jeanet Mulder, hoewel ze Marcel al een keer eerder heeft ontmoet, een beetje onder de indruk is van hem. Hij is een jaar of zes ouder dan zij en heeft een grote naam en belangrijke functie in de zwemwereld. Wij, een veertienjarige zwemster uit Groningen en haar trainster van halverwege de twintig, komen van TriVia, een zwemvereniging die niet de beschikking heeft over een zwembad van de olympische lengte van 50 meter. Dat we vier keer per jaar op zondag in Amersfoort mee mogen doen aan de centrale training met de beste zwemmers en zwemsters van mijn leeftijd vinden we al een geweldige eer.

‘Hallo, ik ben Ranomi Kromowidjojo,’ zeg ik zachtjes, terwijl ik van de zenuwen de rits van mijn trainingsjack omlaag doe en daarna weer omhoog.

‘Dat weet ik,’ zegt Marcel. Daarna kijkt hij naar Jeanet en zegt: ‘Er komt met de post een IMOZ jullie kant op en ik wil graag dat jullie die invullen.’ Wat is een IMOZ, denk ik, zonder dat ik het zeg. Het is alsof Marcel mijn gedachten kan lezen. ‘IMOZ staat voor een Individueel Meerjaren Opleidingsplan Zwemmen. Waar willen jullie in 2008 staan en wat zijn de stapjes om daar te komen?’

Ik knik. Jeanet gaat met haar hand door haar korte blonde haar en antwoordt: 'Ah, ja. Oké, gaan we doen.' Ik ken Jeanet goed genoeg, zie aan haar blauwe ogen dat ze zelfverzekerdheid acteert, maar niet precies weet wat ze moet doen.

Terug naar Groningen in de zilvergrijze Peugeot 306 stationwagens van Jeanet maken we grapjes, de radio gaat op standje 10, de cd *Stripped* van Christina Aguilera staat op. We zingen mee met het nummer 'Fighter'. Jeanet is opgetogen omdat ze een kijkje in de keuken heeft gekregen bij een bondstraining. Alle informatie heeft ze als een spons opgezogen. Jeanet is erg ambitieus. Ze begon al op haar zestiende als zwemcoach bij de kleine zwemvereniging Vriledo in het Drentse dorpje Vries. Een paar van haar zwemsters slaagden er in korte tijd in hun niveau zo op te krikken dat ze mee mochten doen aan het Nederlands kampioenschap. In 2002 maakte Jeanet de overstap naar TriVia en werd mijn coach. Ze volgde een cursus topcoach bij de zwembond en is voortdurend bezig om wijzer te worden.

Niet zo lang geleden voerden we een gesprek en ik flapte er bloedserieus uit: 'Ik wil de beste worden.' Jeanet schrok, ik zag haar denken: o jee, hoe gaan we dit nou weer doen? Jeanet leest de laatste tijd veel Engelstalige boeken over zwemmen, sommige zijn zo dik als de Bijbel. Ze vertaalt de boeken, maakt er uittreksels van, die ze meeneemt naar de training. Als ik begin te lachen als ze weer met papieren in haar hand langs de kant staat, roept ze altijd: 'Hé Slomo! Je moet wat als je van een dorpsclubje komt en ineens zo'n groot talent in handen hebt!' Slomo of Kromo zijn de bijnamen die Jeanet voor me heeft. 'Hé Slomo, schiet eens een beetje op,' kan ze zeggen. Of: 'Genoeg gegeind, Kromo, nu serieus.' Jeanet is altijd heel direct, maar verpakt haar boodschappen altijd met de nodige humor. Mijn vader vindt het minder leuk als ik Kromo word genoemd. 'Waarom noemt Jeanet je niet gewoon Kromowidjojo?'

Jeanet kijkt eindeloos dvd's over zwemmen, coachen en fysieke ontwikkeling. Ze analyseert hoe ik zwem en voert gesprekken met

coaches van andere zwemverenigingen. Alle opgedane kennis probeert ze weer in te passen in onze trainingen.

Niet lang nadat Jeanet mijn coach werd, hoorde ik haar tegen een andere trainer zeggen: 'Ranomi heeft een heel goed watergevoel. Ze steekt haar hand van nature heel smooth in het water, mooi onder de elleboog. Daardoor maakt ze veel rake klappen. Dat kun je iemand best aanleren, maar bij Ranomi gaat dat vanzelf. Dat is talent.' De manier waarop Jeanet met mij omgaat, zorgt geregeld voor jaloezse blikken bij andere zwemmers en hun ouders. 'Moeten ze maar harder zwemmen,' zeggen mijn ouders steevast als ik het tijdens het avondeten vertel.

In de auto terug naar Groningen ben ik vooral blij dat Marcel Wouda me na de training een knikje gaf en zei: 'Goed gedaan.' Wat ik interessant vind, is dat met een beveiligingscamera die onder water kan, bevestigd aan een lange stok, beelden zijn gemaakt die we terugkeken. En ik vond het leuk dat ik weer de kans had gehad om in een vijftigmeterbad te zwemmen.

Het Helperzwembad voelt zo'n beetje als mijn tweede huis, maar het is wel een ouderwets onderkomen. Het monumentale pand dateert uit 1925, het werd ooit tegelijkertijd gebruikt als zwembad, badhuis, warmtecentrale en wasserette. Om de ingang te bereiken moet je eerst een trap op met in het midden een metalen leuning. Bovenaan de trap is aan weerszijden een betonnen beeld van een vis, die je aankijkt met open bek. Tussen de vlaggenmasten staat de naam Helperzwembad in letters van verschillende kleuren op de gevel. Eenmaal binnen is nog steeds te zien dat het ooit een badhuis is geweest. Aan beide lange zijden van het bad zijn grijs betegelde pilaren en daarop rust een balustrade met een hek, waardoor je van boven de verrichtingen van de zwemmers kunt volgen. De veelal bruine en witte tegels langs de kant van het bad zijn op sommige plekken in een mozaïek gelegd.

Er zijn twee zwembaden in het Helperzwembad, allebei van 25 meter, de helft van de lengte van een olympisch bad. In het oud-

ste bad leggen we voor elke training drie lijnen in de lengte om de verschillende banen te markeren. Het nieuwere bad, uit de jaren zeventig, telt zes banen en is iets breder. Aan de lijnen zitten rode bolletjes, met telkens een stukje witte lijn ertussen. De moderne varianten bestaan uit een veel dikkere lijn van kunststof, zonder tussenruimtes en bolletjes. Daardoor heb je veel minder last van de golven die zwemmers uit de andere banen veroorzaken. Bij de moderne zwembaden loopt het water door over de rand, waardoor het wateroppervlak er vaak uitziet als een spiegel. In het Helperzwembad weerkaatst het water nog gewoon tegen de zijkanten. Het gevolg is dat je in de buitenste banen het gevoel hebt dat je in een golfslagbad zwemt en daarom noemen we het ‘De Klotsbak’.

Vanaf Hemelvaart en in de zomermaanden trainen we ook in openluchtbad De Papiermolen. Dat zwembad heeft een vijftigmeterbad met daarnaast een tribune. In de jaren zestig stond het te boek als een ‘snel bad’. Het estafetteteam op de 4×100 meter wissel­slag, met daarin Erica Terpstra, Ada Kok en de Groningse Kle­nie Bimolt, zwom er in 1964 een wereldrecord, iets wat Ada Kok – goed voor olympisch zilver op de 100 meter vlinderslag en 4×100 meter wissel­slag­estafette in 1964 en olympisch goud op de 200 me­ter vlinderslag in 1968 – ook in haar eentje deed op de 200 meter vlinderslag. Die grandeur heeft De Papiermolen niet meer, maar voor ons is het een fijne afwisseling om in een bad van de officiële lengte te kunnen zwemmen.

Oma Pia nam me al mee naar het Helperzwembad toen ik een baby was. Ze was lid van de Groninger Dames Zwemclub. Net als veel van haar leeftijdgenoten leerde ze pas op latere leeftijd zwemmen. Oma paste bijna elke ochtend op – mijn moeder werkte halve dagen als managementassistente – maar wilde niet dat het ten koste ging van haar zwemuurtje op woensdagochtend. Zeker na

het overlijden van mijn opa, die ruim een jaar na mijn geboorte overleed, was het zwemmen een afleiding die ze niet wilde missen. Dus nam ze me mee naar het zwembad en het water in. Als oma een baantje trok, hield een van de andere dames mij in de armen.

Ik haalde mijn A-diploma in Groningen en mijn B-diploma bij Ducdalf in Bedum. Daarna meldde mijn moeder mijn broer Chjanoy aan bij zwemvereniging Start Gemeenschap Groningen. Mijn moeder zei tegen zwemleraar Siep van Royen: 'Ik heb nog een dochter die goed kan zwemmen.' Hij antwoordde: 'Dat zeggen alle moeders, laat haar eerst maar eens langskomen.'

Meester Siep werd mijn trainer bij SGG, dat in 1999 opging in Tri-Via. Siep was de vijftig gepasseerd, had wit haar, een bril en een typische stem, hij was altijd heel kalm, maar sprak wel heel duidelijk. Hij was professor aan de Universiteit van Groningen, misschien was dat de reden dat hij de opdrachten altijd op een schoolbord schreef met krijt. Hij kon alles heel goed uitleggen. Mijn moeder, die een opleiding voor zweminstructrice had gevolgd en oud-waterpoloster was, werd al snel door Siep gevraagd om in de ochtenden zwemtraining te geven en heeft mij nog even lesgegeven, maar dat werkte niet; ik luisterde niet naar haar.

Ik was elke maandag-, dinsdag-, donderdag- en vrijdagochtend te vinden in het zwembad. 's Ochtends stond ik om halfzes op. Met een broodje in mijn hand stapte ik samen met mijn broer en nog een paar broers uit het dorp, die ook op wedstrijdzwemmen zaten, in de auto. Chjanoy nam soms een boterham met pindakaas, dan stonk meteen de hele auto. We zaten met z'n vieren op de achterbank. De ene keer in onze donkergrijze Nissan Primera, de andere keer in de auto van Thea Dijkstra, de moeder van de jongens.

De fiets van Chjanoy stond op het fietsenrek achterop, want hij moest meteen door naar de middelbare school in de stad. Geregeld had ik de slaap nog in mijn ogen als ik om zes uur aan de training begon. Een koukleum was ik gelukkig niet, in tegenstelling tot sommige kinderen die met blauwe lippen van de kou aan de

training begonnen of na anderhalf uur rillend het bad uit kwamen. Iets na halfacht werd ik opgehaald door oma, omdat mijn ouders al naar hun werk waren. Oma woonde één straat verderop, ik kreeg nog snel een beschuitje met chocopasta of hagelslag en daarna ging ik naar school, bij ons in de straat.

Ik vroeg lange tijd niet aan mijn ouders waarom Chjanoy en ik elke dag naar het Helperzwembad moesten. Het hoorde bij ons leven. Zoals in de ochtend en voor het slapengaan tandenpoetsen bij de dagelijkse routine hoorde, maakte zwemmen daar ook deel van uit. Klasgenootjes riepen soms tegen mij als ik met mijn natte haren op school kwam: ‘Getver, je stinkt naar chloor.’ Daar lachte ik alleen maar om. Zoals ik ook moest grinniken als ouders van de kinderen in mijn klas heel voorzichtig bij mij polsten of ik écht elke ochtend voor schooltijd moest zwemmen. Als ik knikte, zag ik ze denken: arm kind. Vaak herhaalde ik de woorden van mijn moeder, die ook af en toe vragen kreeg over het zwemmen: ‘Het is lekker om juist heel vroeg te zwemmen, dan heb ik in de middag alle tijd om met vriendjes en vriendinnetjes te spelen.’

Ach, ik was toch al gewend dat ik een tikkeltje anders was dan mijn klasgenoten door mijn getinte huid, dankzij een vader met Surinaams-Javaanse roots, en een naam waar bijna iedereen zijn tong over brak bij het uitspreken. ‘Het is Ra-no-mi Kro-mo-wi-djo-jo. Je moet mijn naam in kleine stukjes hakken, dat is makkelijker,’ hielp ik mensen vaak een eindje op weg.

Mijn ouders wilden nou eenmaal geen standaardnamen. Mijn opa heette Jan en hem wilden ze wel vernoemen, na wat gepuzzel kwamen ze uit bij Chjanoy voor mijn broer. Mijn vaders Javaanse naam is Poniran, door de familie afgekort naar Rane. Mijn moeder wilde mij vernoemen en zo is dat Ranomi geworden.

Hoewel we opvallende verschijningen waren, werden we nooit gepest. Van mijn moeder begreep ik wel dat ze in Sauwerd heel nieuwsgierig waren hoe het eruitzag in de kinderwagen, nadat Chjanoy en ik geboren waren.

Lange tijd was ik de jongste van de groep vroege vogeltjes die 's ochtends in het Helperzwembad doken. De andere kinderen mochten al meedoen aan wedstrijden, ik was te jong, mocht alleen maar trainen, trainen en nog eens trainen. Meester Siep schreef voor mij altijd een ander programma op het schoolbord. Ik hoefde in tegenstelling tot de rest niet een uur lang achter elkaar door te zwemmen. Na vier baantjes borst- of rugcrawl mocht ik even uitrusten. Als ik aan de kant hing, ging ik vaak met mijn hoofd onder water of deed koppeltjeduik voor- en achterover, net zo lang tot meester Siep zei dat ik weer moest gaan zwemmen.

Jeike Elema bekommerde zich vrijwel vanaf het begin om mij. Ze was zeven jaar ouder dan ik, was lang, had kort donker haar. Ze had veel leeftijdsrecords van de provincie Groningen op haar naam staan, vooral op de rugslag was ze heel goed. Ik keek best wel tegen haar op. Maar Jeike was bovenal heel erg grappig, lief en behulpzaam. Net als haar moeder Anneke. Jeike en haar moeder stuurden me vaak kaartjes met lieve teksten en ik haastte me dan naar de winkel om een kaart uit te zoeken en die dan weer naar hen te sturen.

Na een tijdje begonnen de ritjes naar het Helperzwembad mij mijn neus uit te komen. Ik keek vaak al uit naar de middag. Na schooltijd wist ik niet hoe snel ik naar de paarden toe moest. Vanaf mijn zevende ging ik elke dag langs bij mevrouw Berghuis in Klein Wetsinge, op twee minuten fietsen van Sauwerd. Zij had shetlanders. Ik had twee jaar later ook een verzorgpony, een haflinger die Xantippe heette en aan de rand van het door weilanden omringde Sauwerd stond. Elke dag borstelde en aaide ik haar en vaak mocht ik even op Xantippe rijden. Een paar meisjes bij mij in de klas zaten op paardrijles, maar stiekem vond ik dat ik zonder les beter kon rijden dan mijn klasgenootjes.

‘Mam, mag ik op paardrijden?’ had ik al meerdere keren gevraagd.

‘Nee, je zit al op zwemmen.’